

Preuzvišeni,

dragi svećenici, redovnice i redovnici, pastoralni djelatnici i svi vi, braćo i sestre!

Velika je radost biti ovdje među vama. Zahvaljujem Gospodinu što mi dopušta da na svom prvom apostolskom putovanju posjetim ovu "svetu zemlju" Tursku, u kojoj se povijest izraelskoga naroda susreće s rađanjem kršćanstva, gdje se starozavjetni i novozavjetni spisi obgrljuju i gdje su napisane stranice brojnih koncila.

Vjera koja nas ujedinjuje ima daleke korijene: poslušan Božjem pozivu, Abraham, naš otac, krenuo je na put iz Ura Kaldejskoga, a zatim iz područja Karana, na jugu današnje Turske, i pošao prema obećanoj zemlji (usp. Post 12,1). U punini vremena, nakon Isusove smrti i Njegova uskrsnuća, Njegovi su se učenici uputili i prema Anatoliji, a u Antiohiji – gdje je kasnije bio biskup sveti Ignacije. Tu su prvi put nazvani kršćanima (usp. Dj 11,26). Iz toga je grada sveti Pavao započeo neka od svojih apostolskih putovanja osnivajući brojne zajednice. I još na obalama anatolskog poluotoka, u Efezu, prema nekim drevnim izvorima, boravio je i umro evanđelist Ivan, učenik kojega je Gospodin ljubio (usp. SV. IRENEJ, Protiv hereza, III, 3, 4; EUSEBIJE CEZAREJSKI, Crkvena povijest, V, 24, 3).

Sjećamo se također s divljenjem velikog bizantskog prošlog vremena, misionarskog poleta Crkve u Carigradu i širenja kršćanstva po cijelom Levantu. Još i danas u Turskoj žive brojne zajednice kršćana istočnog obreda, poput Armenaca, Sirijaca i Kaldejaca, kao i one latinskog obreda. Ekumenski patrijarhat i dalje ostaje uporište kako za svoje grčke vjernike, tako i za pripadnike drugih pravoslavnih denominacija.

Predragi, iz bogatstva ove duge povijesti proizišli ste i vi. Danas ste zajednica pozvana njegovati sjeme vjere koje nam je prenio Abraham, apostoli i oci. Povijest koja vam prethodi nije nešto što treba samo pamtiti i potom pohraniti u slavnu prošlost, dok rezignirano gledamo na činjenicu da je Katolička crkva brojčano postala manja. Naprotiv, pozvani smo usvojiti evanđeoski pogled, prosvijetljen Duhom Svetim.

A kad gledamo Božjim očima, otkrivamo da je On izabrao put malenosti, da siđe među nas. Evo načina na koji Gospodin djeluje, pozvani smo svjedočiti: proroci naviještaju Božje obećanje govoreći o malom izdanku koji će niknuti (usp. Iz 11,1), a Isus hvali malene koji se uzdaju u Njega (usp. Mk 10,13-16) tvrdeći da se Kraljevstvo Božje ne nameće privlačeći pažnju (usp. Lk 17,20-21), nego se razvija poput najmanjeg od sveg sjemenja posađenih u zemlju (usp. Mk 4,31).

Ova logika malenosti prava je snaga Crkve. Ona ne počiva na svojim resursima i strukturama, niti plodovi njezina poslanja proizlaze iz brojčane nadmoći, gospodarske moći ili društvene važnosti. Crkva, naprotiv, živi od Jaganjčeva svjetla i, okupljena oko Njega, potaknuta je snagom Duha Svetoga da ide putem svijeta. U tom je poslanju uvijek iznova pozvana osloniti se na Gospodinovo obećanje: "Ne boj se, stado malo: svidjelo se Ocu vašemu dati vam Kraljevstvo" (Lk 12,32).

Prisjetimo se u tom smislu riječi pape Franje: “U kršćanskoj zajednici gdje vjernici, svećenici, biskupi ne idu tim putem malenosti, nema budućnosti, [...] Kraljevstvo Božje niče u malome, uvijek u malome” (Propovijed u Svetoj Marti, 13. prosinca 2019.).

Crkva koja živi u Turskoj mala je zajednica koja, ipak, ostaje plodna poput sjemena i kvasca Kraljevstva. Stoga vas potičem da njegujete duhovni stav pouzdane nade, utemeljene na vjeri i jedinstvu s Bogom. Potrebno je radosno svjedočiti Evanđelje i gledati s nadom u budućnost. Neki znakovi te nade već su jasno prisutni: molimo, dakle, Gospodina za milost da ih znamo prepoznati i njegovati. Druge ćemo možda mi morati izraziti na kreativan način, ustrajući u vjeri i svjedočanstvu.

Među najljepšim i najviše obećavajućim znakovima mislim na mnoge mlade koji kucaju na vrata Katoličke crkve donoseći svoja pitanja i nemire. U tom smislu, potičem vas da nastavite s ozbiljnim pastoralnim radom koji provodite; kao i da slušate i pratite mlade te da se brinete za ona područja u kojima je Crkva u Turskoj pozvana posebno djelovati: ekumenski i međureligijski dijalog, prenošenje vjere lokalnom stanovništvu, pastoralna služba izbjeglicama i migrantima.

Ovaj posljednji aspekt zaslužuje razmišljanje. Vrlo značajna prisutnost migranata i izbjeglica u ovoj zemlji stavlja pred Crkvu izazov prihvaćanja i služenja onima koji su među najranjivijima. U isto vrijeme, ova je Crkva sastavljena od stranaca, a i mnogi od vas – svećenici, redovnice, pastoralni djelatnici – dolaze iz drugih krajeva. To zahtijeva vaše posebno zalaganje za inkulturaciju, kako bi jezik, običaji i navike u Turskoj sve više postali vaši. Naviještanje Evanđelja, naime, prolazi tu inkulturaciju.

Ne želim zaboraviti ni to da su na vašem tlu održani prvi ekumenski koncili. Ove godine obilježava se 1700. obljetnica Prvog nicejskog koncila, “prekretnica na putu Crkve, ali i cijelog čovječanstva” (Franjo, Govor Teološkoj komisiji, 28. studenoga 2024.), događaja koji je uvijek aktualan i koji pred nas stavlja neke izazove koje želim spomenuti.

Prvi je važnost shvaćanja bit vjere i biti kršćanin. Oko Vjerovanja Crkva je u Niceji ponovno našla jedinstvo (usp. *Spes non confundit*, Bula o proglašenju Redovitog jubileja godine 2025., br. 17). Ne radi se samo o doktrinarnom izrazu, nego o pozivu da uvijek, unatoč različitim senzibilitetima, duhovnostima i kulturama, tražimo jedinstvo i bit kršćanske vjere oko središta Krista i tradicije Crkve. Niceja nas i danas poziva da razmislimo o ovome: tko je Isus za nas? Što znači, u svojoj biti, biti kršćanin? Vjerovanje, ispovijedano jednoglasno i zajednički, postaje tako kriterij razlučivanja, kompas usmjerenja, središte oko kojega se mora okretati naše vjerovanje i djelovanje. A u vezi s vezom između vjere i djela, želim zahvaliti međunarodnim organizacijama, posebno mislim na Caritas Internationalis (Međunarodni Caritas) i Kirche in Not (Crkva u potrebi), za potporu karitativnim aktivnostima Crkve, a osobito za pomoć žrtvama potresa 2023. godine.

Drugi izazov odnosi se na hitnost ponovnog otkrivanja u Kristu lica Boga Oca. Niceja potvrđuje Isusovo božanstvo i Njegovu jednakost s Ocem. U Isusu nalazimo pravo lice Boga i Njegovu konačnu riječ o čovječanstvu i povijesti. Ova istina neprestano dovodi u pitanje naše predodžbe o

Bogu, kada ne odgovaraju onome što nam je Isus objavio, i poziva nas na stalno kritičko razlučivanje oblika naše vjere, naše molitve, pastoralnog života i općenito naše duhovnosti. Ali, postoji i drugi izazov, koji bih nazvao “povratni arijanizam”, prisutan u današnjoj kulturi, a ponekad i među samim vjernicima: kada se na Isusa gleda s ljudskim divljenjem, možda i s religioznim duhom, ali bez stvarnog priznavanja da je On živi i pravi Bog prisutan među nama. Njegovo božanstvo, gospodstvo nad poviješću, na neki način biva zasjenjeno i svodi se na to da ga se smatra velikom povijesnom osobom, mudrim učiteljem, prorokom koji se borio za pravdu – i ništa više. Niceja nas podsjeća: Krist Isus nije lik iz prošlosti, On je Sin Božji prisutan među nama, koji vodi povijest prema budućnosti koju nam je Bog obećao.

Na kraju, treći izazov: posredovanje vjere i razvoj nauka. U složenom kulturnom kontekstu, Nicejsko vjerovanje uspjelo je prenijeti bit vjere kroz kulturne i filozofske kategorije toga vremena. Međutim, nekoliko desetljeća kasnije, na Prvom koncilu u Carigradu, vidimo da je ono produbljeno i prošireno te se, upravo zahvaljujući razvoju nauka, dolazi do nove formulacije: Nicejsko-carigradsko vjerovanje, ono koje zajednički ispovijedamo u našim nedjeljnim slavljinama. I ovdje učimo veliku lekciju: uvijek je potrebno posredovati kršćansku vjeru u jezicima i kategorijama konteksta u kojem živimo, kao što su činili oci u Niceji i na drugim koncilima. Istodobno, moramo razlikovati jezgru vjere od povijesnih formula i oblika koji ju izražavaju, a koji ostaju uvijek djelomični i privremeni te se mogu mijenjati kako produbljujemo nauk. Prisjetimo se da je novi crkveni naučitelj, John Henry Newman, naglašavao razvoj kršćanskog nauka, jer on nije apstraktna i statična ideja, nego odražava sam misterij Krista: radi se, dakle, o unutarnjem razvoju živog organizma, koji iznosi na svjetlo i bolje razjašnjava temeljnu jezgru vjere.

Predragi, prije nego što vas pozdravim, želim se prisjetiti lika vama tako dragog svetog Ivana XXIII., koji je volio ovaj narod i služio mu izjavljujući: “Volim ponoviti ono što osjećam u srcu: volim ovu zemlju i njezine stanovnike.” Promatrajući s prozora kuće isusovaca ribare na Bosporu, zauzete oko svojih čamaca i mreža, napisao je: “Prizor me je dirnuo. One noći oko jedan sat padala je jaka kiša, ali ribari su bili tamo, neustrašivi, u svom grubom poslu. [...] Oponašati ribare na Bosporu, raditi danju i noću s upaljenim svjetiljkama, svatko na svom malom čamcu, po nalogu duhovnih vođa: evo našeg teškog i svetog zadatka.”

Želim vam da budete ispunjeni tom strašću, da sačuvate radost vjere, da radite kao neustrašivi ribari u Gospodinovoj lađi. Presveta Marija, Bogorodica, neka posreduje za vas i čuva vas. Hvala!